

ความทุกข์ยากของชาวบ้านคลิตี้ล่าง ต.ชะแล อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี จากปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อม และลำห้วยคลิตี้ อันเกิดขึ้นจากโรงแต่งแร่ บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด หรือโรงแต่งแร่คลิตี้ ทำให้เกิดกากตะกอนตะกั่วหนักหมิ่นต้นสะสมในลำห้วย ชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำในลำห้วย ทั้งเจ็บป่วย เสียชีวิตจากพิษสารตะกั่วสะสมในร่างกาย ทำให้ชาวบ้านต้องลุกขึ้นมาทางถามความเป็นธรรม ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ประกอบการเหมือง พร้อมเรียกร้องภาครัฐเข้ามาแก้ปัญหา แต่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความคิดเห็นนำการเอาผิดกับผู้ประกอบการเหมืองแร่ที่บุกรุกครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต ตลอดจนยังไม่มีกั้นพื้นที่ลำห้วยคลิตี้ให้กลับสู่สภาพเดิม แต่เริ่มส่อเค้าปัญหาใหม่เกิดขึ้น เมื่อศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับมอบหมายจากกรมทรัพยากรธรณี เข้ามาจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านทองผาภูมิ ตามโครงการการศึกษาประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เบื้องต้น เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรณี แร่ตะกั่ว-สังกะสี บริเวณอ.ทองผาภูมิ โดยเห็นว่าการถลุงโลหะตะกั่วเพื่อใช้จากแหล่งแร่ภายในประเทศ ลดการนำเข้าจากประเทศจีน มีเป้าหมายศึกษา 3 พื้นที่ 3 แหล่ง จาก 25 แหล่ง คือ แหล่งแร่สองท่อ แหล่งแร่บ่อใหญ่ และแหล่งแร่บ้านเกริงกระเวีย ซึ่งเป็นแหล่งแร่ปฐมภูมิแบบแหล่งแร่สะสมตัวในชั้นหินอุ้มน้ำ หากเปิดเหมือง จะสามารถผลิตสินแร่ตะกั่วได้เฉลี่ย 37,000 ตันต่อปี ทำให้มีปริมาณแร่สำรองกว่า 8 ล้านตัน พื้นที่ที่ชาวบ้านทราบเรื่อง จึงลุกขึ้นมาเคลื่อนไหวต่อต้านอีกครั้ง ขณะเดียวกันมีเสียงสะท้อนจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ด้วย

ประเทศ บุญยงค์ นายกเทศมนตรีตำบลทองผาภูมิ กล่าวว่า การสัมมนาทั้ง 3 ครั้ง เป็นการให้ข้อมูลเพียงด้านเดียวว่า อ.ทองผาภูมิเป็นแหล่งแร่ธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง ควรนำออกมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ขณะที่ชาวบ้านส่วนใหญ่คัดค้านโครงการ เพราะเห็นว่าหากอนุญาตให้เปิดเหมืองแร่ จะมีเพียงรัฐกับเอกชนผู้ได้รับสัมปทานได้ประโยชน์ และคนส่วนน้อยในชุมชนอาจได้ประโยชน์บ้างจากการทำงานในเหมือง แต่ไม่คุ้มค่ากับผลกระทบในระยะยาว จึงต้องวิเคราะห์รอบด้าน ผู้มีอำนาจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องไม่ปล่อยให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเหมืองคลิตี้ ที่สำคัญการดำเนินการของกรมทรัพยากรธรณีฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี ปี 2544 ที่ให้ยุติการทำเหมืองแร่และโรงแต่งแร่อย่างเด็ดขาด

กิบานนท์ โชติรสเศรณี ประธานกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ กล่าวว่า กาญจนบุรีเป็นต้นน้ำที่สำคัญ ทั้งแม่น้ำแควน้อย แควใหญ่ และแม่กลอง การเปิดเหมืองเป็นการทำลายทรัพยากรในดิน ที่สุดแล้วสารพิษจะไหลลงแหล่งน้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจะนำทรัพยากร

จาก 'ทอง'

อย่าปล่อยให้ซ้ำรอย 'เพ'

รายงาน

ได้ดินมาใช้ต้องคำนึงความสูญเสีย ผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งกรณีเหมืองคลิตี้ ยังไม่ทราบว่ามีรายได้มากน้อยเท่าใด คำนวณหรือไม่ แต่สิ่งที่ปรากฏบนหน้าลิบปี คือ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นยังหาคนรับผิดชอบไม่ได้ เป็นตราบาปของประเทศ ที่คนกลุ่มเล็กกลุ่มหนึ่งเอาทรัพยากรใต้ดินไปใช้เพื่อประโยชน์และความร่ำรวยของตัวเอง แต่ทิ้งภาระความเสียหายไว้ แสดงถึงความอยู่ดีตรมอย่างชัดเจน ปัจจุบันยังไม่ตระหนัก ยังคิดจะเปิดเหมืองอีก เห็นได้ชัดจนว่าผลประโยชน์ตั้งอยู่บนความทุกข์ของประชาชน และข้าราชการของรัฐไม่เคยอยู่ข้างประชาชนเลย

ทิวพร ศรีวรกุล ประธานเครือข่ายมูลนิธิอนุรักษ์

หินป่าตะวันตก จ.กาญจนบุรี กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรในจังหวัดต้องระมัดระวังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักวิชาการท้องถิ่น และนักวิชาการอิสระ ไม่นักวิชาการรับจ้างประเมิน และต้องพุดคุยถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า ผลได้ ผลเสีย ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

"ที่ผ่านมาจะพบว่าทรัพยากรถูกใช้โดยกลุ่มทุนต่าง

ประเทศที่เข้ามาแสวงหาผลกำไรจากทรัพยากรของไทย ผ่านการให้สัมปทานกับระบบทุนทั้งภายในภายนอก โดยรัฐได้ค่าภาคหลวงเพียงเล็กน้อย แต่ทั้งความเสียหาย ผลกระทบจากมลพิษไว้อย่างไม่ยุติ ถึงเวลาแล้วที่ควรวางรากฐานในการใช้ทรัพยากรให้ชัดเจนจากบทเรียนที่ผ่านมา"

สุรพงษ์ กองจันทึก ผู้อำนวยการศูนย์กะเหรี่ยง

จาก 'ทองพายุภูมิ' ให้ช้ำรอย 'เหมืองคลิตี้'

ประเทศ บุญยงค์

กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีมติตรงกันว่าให้ปิดเหมืองแร่และยกเลิกการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ป่ารอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร และพื้นที่ทุ่งสงและลุ่มน้ำชี มูลน้ำชีให้ชาวบ้าน กรมทรัพยากรธรณี มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม และควรรักษาทรัพยากรเหล่านี้ไม่ให้รั่วไหลออกมาเป็นพิษกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและประชาชน โดยมีเหมืองคลิตี้เป็นตัวอย่าง และควรร่วมมือกับกรมควบคุมมลพิษเร่งฟื้นฟูลุ่มน้ำห้วยคลิตี้

“แหล่งแร่ตะกั่วที่ จ.กาญจนบุรี อยู่ชั้นใต้ดินลึก ถ้าไม่นำขึ้นมาถลุง จะไม่เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน กรมทรัพยากรธรณีได้ตั้งแต่วิธีการคิดแล้ว เพราะคิดเพียงจะนำแร่ออกมาใช้ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในการเอาแร่ออกมาใช้ จึงไม่เป็นกลาง ฉะนั้น ต้องปรับเปลี่ยนการคิด สถาบันต่างๆ ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนจากเดิมมาเป็นการรักษาทรัพยากรไว้ให้อยู่โดยไม่เป็นพิษต่อประชาชน มากกว่าส่งเสริมให้ทำแร่ และนำสารพิษออกมาสู่สิ่งแวดล้อม”

สุริยันต์ กาญจนศิลป์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า การเปิดให้ทำเหมืองแร่ตะกั่วและสังกะสีใน อ.ทองพายุภูมิ ต้องศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงให้สมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน เพราะมีบทเรียนจากคลิตี้ที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาและปกป้อง ปัจจุบันมลพิษยังคงตกค้างในพื้นที่

“จังหวัดกำหนดพื้นที่ตอนเหนือ 4 อำเภอ คือ ทองพายุภูมิ ไทรโยค สังขละบุรี และศรีสวัสดิ์ เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการอนุรักษ์ ดังนั้นการนำพื้นที่อนุรักษ์ไปใช้เพื่อการทำเหมืองเป็นสิ่งที่จะต้องระมัดระวังมาก ต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบว่ามีผลได้คุ้มกับผลเสียหรือไม่ ซึ่งผลได้ต้องเกิดกับคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่คนกลุ่มน้อยหรือผู้ประกอบการเท่านั้น และหากประชาชนไม่เห็นด้วย ทุกฝ่ายต้องยึดความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก เนื่องจากเขาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาจได้รับผลกระทบในระยะยาว”

ปิยรัชต์ จงเจริญ

ประเทศที่เข้ามาแสวงหาผลกำไรจากทรัพยากรของไทย ผ่านการให้สัมปทานกับระบบทุนทั้งภายในภายนอก โดยรัฐได้ค่าภาคหลวงเพียงเล็กน้อย แต่ทั้งความเสียหาย ผลกระทบจากมลพิษไว้อย่างไม่ยุติ ถึงเวลาแล้วที่ควรวางรากฐานในการใช้ทรัพยากรให้ชัดเจนจากบทเรียนที่ผ่านมา”

สุรพงษ์ กองจันทึก ผู้อำนวยการศูนย์กะเหรี่ยง

ศึกษาและพัฒนา กล่าวว่า มีข้อเสนอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมาชิกแทนราษฎร รวมทั้ง 4 หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่